

Министерски съвет
Портал за обществени консултации

(www.strategy.bg)

КОМЕНТАРИ КЪМ ОБЩЕСТВЕНА КОНСУЛТАЦИЯ МЕТОДИКА ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ОЦЕНКА

[линк към консултацията](#)

№	Автор	Коментар	Дата
---	-------	----------	------

1	Miglena Temelkova	<p>СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО: Публикуваната за обществено обсъждане „Методика за изчисляване на оценка на професионално направление/специалност от регулираните професии във висши училища, оценявани по график“ с вносител Националната агенция за оценяване и акредитация УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ, Сдружението на Съвета на ректорите на висшите училища в Република България с оглед учредителните си цели, а именно: да изразява и защитава общите интереси на висшите училища пред държавните институции и да участва във формирането на държавната политика в областта на висшето образование, както и на основание чл. 26, ал. 2 от Закона за нормативните актове, изразява следното становище и дава предложения по внесения проект за нормативен акт. Настоящото становище е прието на заседание от УС на Сдружение на „Съвет на ректорите на висшите училища в Република България“, проведено на 21.04.2026 г. I. МАТЕРИАЛНОПРАВНИ И ПРОЦЕСУАЛНИ КОМЕНТАРИ: 1. Методиката не съответства на чл. 26 от Указ № 883 от 1974 г. Мотиви: Методиката не съответства на чл. 26 от Указ № 883 от 1974 г. за прилагане на Закона за нормативните актове, който изисква всеки нормативен акт да има съответна структура, включително, обособяване на текстовете в членове. Само това обстоятелство прави методиката неясна, без вътрешна логика и структура и затруднява прилагането и тълкуването на нейните правила и връзка с други нормативни актове, най-вече със Закона за висшето образование. Предложение: Проектът на методика да се преработи, така че да отговаря на изискванията за форма и структура на нормативните актове. 2. Методиката не отговаря на изискванията на чл. 78 от Закона за висшето образование. Мотиви: По силата на чл. 15, ал. 1 от Закона за нормативните актове „Нормативният акт трябва да съответства на Конституцията и на другите нормативни актове от по-висока степен“. В чл. 78, ал. 4 ЗВО е предвидено, че „оценяването при програмна акредитация се осъществява въз основа на методика, разработена от Националната агенция за оценяване и акредитация“. Тази методика трябва да позволи да бъде изпълнена целта на програмната акредитация, посочена в чл. 78, ал. 1 ЗВО – да се основава на оценяването на качеството на предлаганото обучение и на прилагане на стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование“. Следователно, за да бъде актът на НАОА законосъобразен, приетата от НАОА методи</p>	22.04.2026 07:45
---	-------------------	---	------------------

ката трябва да осигури изпълнението на целта на закона – „оценяване на качеството на предлаганото обучение“. Право на НАОА е да определи съотношението на количествените и качествените индикатори, които да използва, но следва да се има предвид, че съотношението трябва да е такова, че да позволи обективна оценка на качеството. Избраното съотношение 70% към 30% в полза на количествените индикатори повдига въпроса за обосноваването с оглед на целта. Това положение следва изрично да се аргументира в мотивите към методиката. Предложение: Да се проведат обсъждане и предварителна оценка за въздействието по въпроса за съотношението между качествените и количествените показатели. 3. Методиката противоречи на чл. 78, ал. 1 от Закона за висшето образование. Мотиви: В края на първата страница на методиката се съдържа изречение, което гласи: „Оценките по количествените индикатори се пресмятат по горното правило автоматично на базата на първичните данни и не подлежат на корекции“. Неприемливо и противоречащо на духа и буквата на закона е абсолютизирането на количествените индикатори. Да се приемат 70% от данните за верни, които не отговарят на обективната действителност, изключва възможността за обективно и честно оценяване на качеството на предлаганото обучение. Непонятно е безрезервното доверие към първичните данни, заявени от висшите училища, и недоверието към фактическите констатации на експертните групи, установени на място в хода на оценителната процедура. Каквото и да констатират експертите при проверката, дори то да е пълно несъответствие между представените количествени данни и обективните факти, това няма да има никакви последици. Възможността да компенсират по усмотрение с точките в качествените индикатори е логически неправилно, а несправедливо, тъй като качествените критерии формират едва в 30% от крайната оценка. От това следва, че ще бъдат оцетени онези висши училища, които са допуснали случайни технически грешки. Дори те да бъдат установени и доказани с решение на съответната работна група, това няма да доведе до промяната. Странно е, че законодателството позволява на върховните съдилища да поправят явни фактически грешки дори в решенията си, а НАОА се е самообвързала с невъзможност да го направи. На второ място, това позволява недобросъвестно подадени завишени количествени данни, които, макар и установени и доказани от работната група, да се приемат за верни и

да участват при формиране на крайната оценка. Следователно, отразеното в мотивите към методиката, че с изискванията, относими към „първичните данни“, се събира „идентична информация“ за всички висши училища и „по този начин се гарантира честен и обективен подход“, просто не отговаря на истината. Формалната забрана за промяна на обективно неверни „първични данни“ изключва всякаква обективност и честност при оценките и възпроизвежда лошите практики, които сега съществуват в процедурите на НАОА. Предложение: Да отпадне правилото, че първичните данни не се променят и да се предвиди изискване експертните групи да правят фактически проверки за тяхната достоверност. 4. Методиката е непълна и следва да съответства на изискванията на чл. 81, ал. 2 от Закона за висшето образование. Мотиви: В самото заглавие на методиката е посочено, че тя визира оценяване „по график“. Така се допускат различните периоди на акредитация, което поставя висшите училища, които ще бъдат оценявани, в неравностойно положение. В разпоредбата на чл. 81, ал. 2 от Закона за висшето образование е предвидено, че „оценяването на едно и също професионално направление се извършва едновременно за всички висши училища по утвърден от Националната агенция за оценяване и акредитация график на всеки 4 години“. Този период е предвиден в закона неслучайно. От една страна, той е достатъчно представителен, за да позволи проследяването на определени тенденции в качеството на предлаганото обучение, а от друга – достатъчно кратък, за да бъде финалната оценка адекватна на актуалното състояние на предлаганото качество. Оценяването на всички висши училища за различни по продължителност периоди, изключва равното им третиране. Този въпрос трябва да бъде изрично уреден в методиката. Предложение: Вместо „график“ изрично да се посочи четиригодишен период, като по този начин се изпълни заложеното в представените към нея за обществено обсъждане мотиви за „честен и обективен подход“. 5. Методиката е в противоречие с чл. 78, ал. 3 от Закона за висшето образование. Мотиви: С методиката се въвежда компонентът К(ВУ), който засяга броя на обучаваните студенти в професионалното направление, с което се излиза от рамките на законовата делегация по чл. 78, ал. 3 от ЗВО. Методиката в качеството си на акт по прилагане на закона не може да установява нови, непредвидени в закона критерии или да придава тежест на показатели, които не са п

ряко свързани с качеството на обучението. Съгласно чл. 78 от Закона за висшето образование (ЗВО) програмната акредитация се основава на оценяване качеството на предлаганото обучение. В текста изчерпателно са посочени критериите за оценяване, между които не съществува обективен показател, свързан с брой студенти или институционален мащаб. Няма съответствие и с критериите, свързани със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование. Предложеният компонент е в противоречие с утвърдените международни методологии (THE, QS), където ниското съотношение студенти/преподавател е индикатор за по-високо качество на образователния процес. Въвеждането на К(ВУ) всъщност санкционира висшите училища с по-благоприятна учебна среда (по-малки групи), превръщайки „мащаба“ в самоцел. В допълнение, следва да се отчете, че т.нар. „принос“ на висшите училища вече е инкорпориран в съществуващите количествени и качествени показатели, поради което въвеждането на отделен нов компонент води до дублиране на оценяването и до непропорционално влияние на едни и същи фактори върху крайната оценка. Броят на студентите вече участва в: мобилност (4.1.4), научна дейност (4.1.5; 4.1.6), практики (4.1.7), реализация (4.1.8), анкети (1.1.1), съотношение преподавател/студент (Q3.1.5). Следователно К(ВУ) представлява повторно отчитане на вече включени фактори. К(ВУ) зависи от държавна поръчка и административен прием. Това създава изкривяване на конкуренцията и нарушение на принципа на равнопоставеност. Тази разпоредба е в противоречие и с изискването на чл. 12 от ЗНА забранява подзаконовият акт по прилагане на закона да урежда материята извън изрично делегираната от закона. Предложение: Компонентът К(ВУ) да отпадне от методиката. 6. Методиката противоречи на чл. 18а и чл. 20 от Закона за нормативните актове. Мотиви: Проектът на методика противоречи на ЗНА поради това, че приложените към него мотиви не съдържат конкретни причини и цели за въвеждането на новия модел, както и задължителната оценка на въздействието. В мотивите по адм. дело № 12439/2025 г. ВАС изрично подчертава, че липсата на мотиви и доклад към проекта за нормативен акт е самостоятелно основание за неговата отмяна. За съжаление, и в настоящия проект липсва оценка на въздействието (съгласно чл. 18а и чл. 20 от ЗНА), включително по отношение въвеждането на нов компонент К(ВУ).
Липсата н

а анализ за необходимостта и отражението на този коефициент ще се отрази негативно върху конкурентоспособността и многообразието на висшето образование. Предложение: Да се проведе обсъждане и предварителна оценка за въздействието по въпроса за съотношението между качествените и количествените показатели. 7. Методиката противоречи на основните правни принципи за обективност и правна сигурност. Мотиви: Правната сигурност и предвидимостта в административнопроцесуалната дейност предвиждат утвърдените промени в действащата досега методика да се прилагат само за акредитационни процедури, чиито отчетни периоди започват след влизането им в сила. Въвеждането на нови оценъчни правила за вече започнали процедури по отминали отчетни периоди нарушава принципа, с което лишава висшите училища от възможността да планират и приведат дейността си в съответствие с изискванията и влошават правното им положение. Предложение: Изрично да се уреди действието на нормативния акт по време. 8. Методиката използва съкращения и понятия, чийто смисъл не е изяснен. Мотиви: Използват се неуточнени понятия, например оценяване по „график“, не става ясно за какъв график се отнася. Абревиатурата ВУ не е пояснена. По подобен начин са използвани и други понятия, абревиатури и букви в проекта. В методиката неправилно са номерирани 12-те критерия: Посочени са: 1.1; 1.2; а след това 2, 3, 4 и т.н., а те са: 2.1; 3.1; 4.1 и т.н. Предложение: Да се извърши цялостна стилова редакция на проекта за методика. II. ПО СЪДЪРЖАНИЕТО НА МЕТОДИКАТА 1. Методиката допуска необективна оценка въз основа на броя студенти във ВУ. Мотиви: Методиката не осигурява обективно оценяване, тъй като не съдържа механизъм за равнопоставено сравнение между големите и малките университети. В редица критерии се изискват абсолютни стойности, което не позволява реално сравнение на университети с различен мащаб. Безспорно, тези критерии формално не са част от методиката, но механизмът за равенство при сравнението трябва да бъде заложен именно в нея. Така например формирането на крайната оценка с абсолютния брой студенти с включването на K(ВУ) е поставяне пред скоби на институционалния мащаб на висшето училище, а не на качеството. Това е подмяна на качествените изисквания с количествени критерии, които не само логически не обосновават качеството на образованието, но дори и обратното. Предложение: Да се предвиди процедура за изчислява

не и отнасяне на количествените критерии към броя на студентите и преподавателите.

2. Математическата формула за изчисляване води до противоречиво формиране на крайната оценка. Мотиви: В Проекта се предвижда крайната оценка да е „число до 10“, получено като сума от претеглените оценки по критерии, към която се добавя компонентът $K(VU)$. При събиране от коефициентите $k_{\{i,j\}}$, равна на 1.0 (стандарт за изчисляване на среднопретеглена стойност), всяко висше училище с високи оценки по критериалната система би получило краен резултат над 10.00 поради добавянето на положителната стойност на $K(VU)$. Това прави формулата математически невярна спрямо предварително заложените критерии за нейната максимална стойност.

Използването на делител – числото „25“, при изчисляването на $K(VU)$, не е математически или статистически обосновано. При определяне оценката на количествените индикатори $NO_{i,j}(VU)$ се въвежда максимална стойност на индикаторите $\max Ni.j.n.$, от която зависят оценките на всички VU . $\max Ni.j.n.$ е непостоянна стойност. Тази зависимост от максимална стойност на определено VU ще доведе до разлики на резултатите на всички останали VU при последващи акредитации при различни стойности на $\max Ni.j.n.$, което от своя страна ще доведе до изкривяване на оценките в ПН като цяло. В мотивите се подчертава, че чрез методиката се постига „балансирана крайна оценка“ и „сравнимост“. В същото време използването във формулата отношение $Ni.j.n / \max Ni.j.n$ означава, че оценката зависи от най-високата стойност в групата. Това прави резултатите силно чувствителни към наличие на екстремни стойности, т.е. много високи стойности, постигнати от отделни висши училища в съответното ПН. При включване на ново висше училище с по-висок резултат стойността на $\max Ni.j.n$ се променя, което автоматично води до промяна в оценките на всички останали, без да е настъпила реална промяна в тяхното качество. Този параметър ограничава стойностите в тесен интервал, което намалява диференциращата способност на модела. Това крие риск значителни разлики в реалните стойности да се отразяват минимално в крайните оценки. В същото време прилагането на фиксирани прагове („При получена оценка $O_{i,j}(VU)$ по-малка от 4 по един или няколко от критериите...“ и „Ако $O(ДП)$ е строго по-малка от 8.00, докторската програма не получава акредитация“) води до рязка промяна в крайния резултат при минимални разлики в оценките. Комбинац

ията от стесняване на диапазона на стойностите (при $a \neq 0$) и наличие на прагове създава риск от непропорционални последици, при които незначителни различия водят до съществено различни решения. Съществен проблемът с приложимостта на този компонент в контекста на медицинското образование, както и в други професионални направления, като във висшите училища на МО и МВР, в които практическите занятия заемат съществен дял. Например в медицинските университети, приносът се реализира в значителна степен чрез клинична дейност, практическо обучение и работа с пациенти, които трудно могат да бъдат адекватно измерени чрез обобщени показатели, свързани с конкурентната среда. Това създава риск от подценяване на съществените аспекти на обучението и надценяване на измеримите показатели. А точно такива са очакванията на потребителите на кадри, завършилите висше образование да имат не само теоретични знания, но и практически умения и компетенции за професионална реализация. Най-накрая, предложените формули не съответстват на принципите за прозрачност и проверимост на резултатите. Тяхната сложност затруднява практическата приложимост. Големия брой формули, правят невъзможно самостоятелното проследяване и проверка на оценките от страна на висшите училища. Предложение: Да се преработи формулата за изчисление. 3. Методиката придава необосновано многократна тежест на резултатите в научната дейност на академичния състав, вместо на качеството на обучение. Запазват се стойностите с най-голяма тежест при определяне на финалната оценка на ВУ в стандартите 5 и 6. Тези два стандарта включват 3 броя критерии с обща стойност на тежестта от 0,48 при максимална стойност 1 (единица) и определят приблизително половината оценка на ПН със стойност 4,80 при максимална оценка 10,00. По този начин фокусът е насочен към фигурата на преподавателя, а не към студента. Основната парадигма при прилагане на стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование е насочена към проверка на качеството на обучението на студентите и именно тук следва да бъде насочен фокусът на настоящата методика. По-конкретно по критерии „3.1. Методи на преподаване и оценяване на постиженията на обучаваните“, „4.1. Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента“ и „7.1. Институциите имат изградена организация за управление на инф

ормацията, свързана с реализацията на обучението по ПН/СРП и последващата реализация на завършилите“, където сборът от стойностите на трите критерия е само 0,19. Оценяването на ВУ следвало да бъде насочено към качеството на обучение на студентите, а не към академичното развитие на преподавателите. Последното не трябва да се изключва, но да се намери обективен баланс между тях. Това положение може да бъде наложена на висшите училища само след като бъде убедително защитена в мотивите, за да се докаже, че съответства на целта на закона. В момента те са неизяснени и съотношението изглежда произволно определено. Предложение: Да се проведе обсъждане и предварителна оценка за въздействието по въпроса за съотношението между качествените и количествените показатели. 4. Финалната оценка по ПН/СРП и ДП има ограничение по отношение на нейното интерпретиране. Мотиви: Тя не представлява точно мярка за качество, не е устойчива по отношение на оценката на ВУ в съответното ПН и включва компонент, които не отразяват пряко качеството (компонента К(ВУ)). В резултат една и съща оценка може да означава различно ниво на качество в различни групи, а резултатите не са съпоставими във времето. Това ограничава възможността за обективно сравнение и противоречи на заявената в мотивите цел за „съпоставимост на резултатите“. Предложение: Да се проведе обсъждане и предварителна оценка за въздействието по въпроса за съотношението между качествените и количествените показатели. С уважение: Управителен съвет на Съвета на ректорите на висшите училища в Република България

2	Атанас Владиков	<p>СТАНОВИЩЕ Относно: Публикувания на страницата на Министерски съвет „Портал за обществени консултации“ - Проект на „Методика за изчисляване на оценка на професионално направление/специалност от регулираните професии във висши училища, оценявани по график" Считам, че публикуваният Проект на „Методика за изчисляване на оценка на професионално направление/специалност от регулираните професии във висши училища, оценявани по график“ е: (1) неточен; (2) общественото обсъждане е непълно; и (3) е в нарушение на Закон за нормативните актове /ЗНА/. Налице е подзаконов нормативен акт, с който се уреждат обществени отношения (оценяване и акредитация), регламентират се задължителни правила за неопределен кръг лица (институции, експерти) и актът има многократно правнодействие. Мотивите ми са следните: 1. Липсва „Предварителна оценка на въздействието“. В Приложените Мотиви, е записано, че вносителят НАОА, внася Проект за изцяло нова „Методика за изчисляване на оценка на професионално направление/специалност от регулираните професии във висши училища, оценявани по график“. В този смисъл на основание чл.18а от ЗНА вносителят НАОА е трябвало да направи и представи пълна, а не частична „Предварителна оценка на въздействието“ на акта, тъй като се приема изцяло нов акт. 2. След като се приема изцяло нова „Методика за изчисляване на оценка на професионално направление/специалност от регулираните професии във висши училища, оценявани по график“, представените от вносителя НАОА материали следва да са за цялата Методика, а не само за един коефициент. 3. В Приложените към Проекта „Мотиви“ липсва аргументация и за прилагането на коефициента К(ВУ). Действително, изписан е текстът: нова Методика за изчисляване на оценка на професионално направление/СРП във висши училища, оценявани по график, която да включва компонент, който да отразява приноса на висшите училища за развитието на професионалното направление, респ. специалността от регулираните професии, в условията на конкурентната среда в страната – К(ВУ). Този компонент липсва към настоящия момент, а е особено важен с оглед обективността на процесите по оценяване и акредитация. Този текст обаче не отразява характера и същността на въведения коефициент К(ВУ), както и взаимовръзката и влиянието му върху другите коефициенти в Методиката в тяхната кумулативност. 4. Съгласен съм със Становището на група частни висши училища относно Проект н</p>	21.04.2026 14:49
---	-----------------	---	------------------

а „Методика за изчисляване на оценка на професионално направление/специалност от регулираните професии във висши училища, оценявани по график“, относно липсата на нормативно основание и надхвърляне на делегираната чрез закона компетентност на НАОА, съгласно разпоредбите на чл. 78 от Закона за висшето образование (ЗВО) и чл. 12 от ЗНА. 5. Неслучайно в чл.78, ал.3 от ЗВО законодателят при определяне на обекта на оценяване при програмната акредитация не е включил броя студенти, тъй като броят студенти би повлиял върху качеството на образованието, съгласно ал.1 на чл.78 от ЗВО „Програмната акредитация се основава на оценяването на качеството на предлаганото обучение в определено професионално направление....“ Според мен въвеждането на компонента К(ВУ) чрез подзаконов акт (методика) представлява излизане извън рамките на законовата делегация по чл. 78, ал. 3 от ЗВО. Методиката, в качеството си на акт по прилагане на закона, не може да установява нови, нефигуриращи в закона критерии или да придава тежест на показатели, които не са пряко свързани с качеството на обучението и научната дейност. Следователно, включването на коефициенти за общи брой студенти при Програмната акредитация в определено професионално направление е незаконосъобразно. б. Включването на коефициента К(ВУ) не отговаря изцяло на Критериалната система на НАОА „За оценяване и акредитация в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование(ESG)“ и по специално на Критерии за програмна акредитация на професионално направление/ специалност от регулираните професии в съответствие с ESG- част 1 (1-10) и по смисъла на чл.78, ал.3 от ЗВО. Никъде в 10-те пункта на Европейския стандарт „ESG- част 1 (1-10)“ не е посочено като изискване за програмна акредитационна оценка включването на коефициент за брой студенти. Във връзка с това предложенията от НАОА К(ВУ) съответно [Кпр (ВУ) и Кконк] не е синхронизиран с Европейския стандарт „ESG- част 1 (1-10). Мнението е лично и не обвързва институцията, в която работя! доц. д-р Атанас Владиков Ексклузивен преподавател на основен трудов договор /ОТД/ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, гр. Пловдив Регистрирано вещо лице в юрисдикция на Окръжен съд - Пловдив 21 април 2026 г., вторник

3	Емилия Димитрова	Нов български университет подкрепя и се присъединява към становището на група частни висши училища относно Проект на „Методика за изчисляване на оценка на професионално направление/специалност от регулираните професии във висши училища, оценявани по график“. д-р Емилия Димитрова, зам.-ректор по акредитацията, научноизследователската и творческата дейност	20.04.2026 15:34
---	------------------	--	------------------

4	Димитър Канев	<p>СТАНОВИЩЕ на група частни висши училища относно: Проект на „Методика за изчисляване на оценка на професионално направление/специалност от регулираните професии във висши училища, оценявани по график“ Ръководствата на изброените по-долу висши училища приветстват решението на Акредитационния съвет на НАОА да подложи Проекта на „Методика за изчисляване на оценка“ на широко обществено обсъждане чрез Портала за обществени консултации. Считаме този акт за правилна и своевременна стъпка към преодоляване на констатираните от Върховния административен съд (Решение по адм. дело № 12439/2025 г.) нарушения на административнопроизводствените правила при приемането на предходните варианти на методиката. Провеждането на прозрачна процедура и спазването на изискванията на чл. 26 и чл. 28 от Закона за нормативните актове (ЗНА) са ключови за легитимността на акредитационния процес и доверието на академичната общност в него.</p> <p>Констатираме с одобрение, че в основната си част проектът възпроизвежда действащия модел на оценяване. Този подход е правилен, тъй като осигурява необходимата приемственост, стабилност и равнопоставеност на висшите училища до края на настоящия акредитационен цикъл. Доколкото решението на ВАС по адм. д. № 12439/2025 г. не визира принципни недостатъци в съдържанието на досегашната методика, а само незаконосъобразния ред за нейното приемане, считаме за целесъобразно усилията на НАОА да се насочат към саниране на процедурата, без да се внася съществена промяна в методиката, включително нови тегла и коефициенти.</p> <p>Единствената съществена промяна в Проекта представлява въвеждането на компонента К(ВУ) при формирането на крайната оценка за професионални направления и специалности от регулираните професии. Като представители на академичната общност считаме посочения компонент за методически и правно необоснован и предлагаме той да отпадне поради следните съображения: 1. Липса на нормативно основание и надхвърляне на делегираната чрез закона компетентност на НАОА</p> <p>Съгласно чл. 78 от Закона за висшето образование (ЗВО) програмната акредитация се основава на оценяване качеството на предлаганото обучение и научната дейност в конкретно професионално направление или специалност от регулирана професия. Изчерпателно са посочени критериите за оценяване (ал. 3), между които не съществува обективен показател, свързан с брой студенти или институционален мащаб. Чл. 12 от ЗНА забра</p>	20.04.2026 10:39
---	---------------	--	------------------

нява подзаконовият акт по прилагане на закона да урежда материята извън изрично делегираната от закона. Въвеждането на компонента К(ВУ) чрез подзаконов акт (методика) представлява излизане извън рамките на законовата делегация по чл. 78, ал. 3 от ЗВО. Методиката, в качеството си на акт по прилагане на закона, не може да установява нови, нефигуриращи в закона критерии или да придава тежест на показатели, които не са пряко свързани с качеството на обучението и научната дейност.

2. Концептуална и методическа необоснованост

Обвързването на крайната оценка с абсолютния брой студенти и институционалния мащаб е опит за превръщане на входен количествен показател в качествен атестат, което е методически недопустима подмяна. Предложеният подход в Проекта е в диаметрално противоречие с утвърдените международни методологии (ТНЕ, QS), където ниското съотношение студенти/преподавател е индикатор за по-висока персонализация и качество на образователния процес. Въвеждането на К(ВУ) де факто санкционира висшите училища с по-благоприятна учебна среда (по-малки групи), превръщайки „мащаба“ в самоцел. С включването на К(ВУ) в оценката се въвежда и погрешен управленски стимул. Институциите се насърчават да търсят екстензивен растеж на приема, за да подобрят акредитационния си бал, вместо да инвестират в научна продукция, модернизация на учебната среда и индивидуална подкрепа за обучаемите. Така количеството се стимулира за сметка на качеството. Накрая, ако НАОА цели да отчита „принос“, то методологията следва да оперира с резултативни показатели за добавена стойност, а не с количествени входни параметри като физически брой студенти.

3. Системна неравнопоставеност и изкривяване на конкуренцията

Броят на студентите и приема по направления са зависими от административни механизми (държавна поръчка, квоти), регламентирани от държавата – чл. 9, ал. 3, т. 6 ЗВО. Отчитането на този обективен фактор като позитивен коректив в акредитационната формула системно облагодетелства държавните висши училища и поставя частните в неравнопоставено положение в разрез с принципите на административната процедура и с равнопоставеността по чл. 19 от ЗВО.

4. Липса на оценка на въздействието

Проектът, включително приложенияте към него мотиви, не съдържа конкретни причини и цели за въвеждането на новия модел, както и задължителната оценка на въздействието за въвеждането на компонента К(ВУ). Без анализ как този

коэффициент ще се отрази върху конкурентоспособността и многообразието на висшето образование, НАОА отново допуска същите процедурни пропуски, които доведоха до отмяната на предходната методика. 5. Недопустима ретроактивност и нарушение на правната предвидимост Считаме за задължително, от гледна точка на правната сигурност и предвидимостта на административната дейност, утвърдените промени в действащата досега методика да се прилагат само за акредитационни процедури, чиито отчетни периоди започват след влизането им в сила. Въвеждането на нови оценъчни правила за вече започнал отчетен период нарушава принципа на оправданите правни очаквания и забраната за ретроактивност на норми, с което лишава висшите училища от възможността да планират и приведат дейността си в съответствие с изискванията и влошават правното им положение. Това противоречи на принципа на правната сигурност като елемент на правовата държава. 6. Математическа несъобразност и вътрешно противоречие на формулата В Проекта е заложено, че финалната оценка е „число до 10“, получено като сума от претеглените оценки по критерии, към която се добавя компонентът $K(VU)$. Математически парадокс: При сума от коефициентите $k_{\{i,j\}}$, равна на 1.0 (стандарт за изчисляване на среднопретеглена стойност), всяко висше училище с високи оценки по критериалната система би получило краен резултат над 10.00 поради добавянето на положителната стойност на $K(VU)$. Това прави формулата математически невярна спрямо собственото ѝ ограничение за максимална оценка. Произволност на коефициентите: Използването на деление на числото „25“ при изчисляването на $K(VU)$ не е придружено от никаква методическа или статистическа обосновка. В административното право липсата на мотиви за конкретни цифрови константи в подзаконов акт се счита за порок, водещ до незаконосъобразност. Неяснота на мерните единици: $K_{\{пр\}}(VU)$ е дефиниран като процент. Математически, това би трябвало да се интерпретира като стойност до 1.0 (например 0.20 за 20 на сто, т.е. за 20%). Не са изключени обаче, и вече се появяват, интерпретации в изчислението да се използва числовата стойност (напр. 20 за 20%). Това води до огромни разлики в крайния резултат. 7. Методически парадокс при изчисляването на „конкурентност“ ($K_{\{конк\}}$) Дефиницията на компонента за конкурентност ($K_{\{конк\}}$) като отношение между броя училища в дадено направление и общия брой VU в страната създава опа

сен прецедент: Наказване на уникалността: Висши училища, които развиват редки, стратегически важни или уникални за страната професионални направления (където конкуренцията е малка или нулева), ще получат най-нисък коефициент $K_{\text{конк}}$. Това изкуствено занижава оценката на центрове за образователно съвършенство, само защото те не оперират в масови направления. Липса на обективност: Този множител е константа за всички ВУ в дадено направление. Той не отразява конкурентоспособността на конкретната институция, а просто „популярността“ на самото направление, което е ирелевантно към качеството на обучението.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ Въз основа на изложеното считаме, че включването на компонента $K(\text{ВУ})$ в методиката: няма нормативно основание в ЗВО и оценка на въздействието; подменя обекта на програмната акредитация; съдържа методическа и концептуална необоснованост; създава риск от стимулиране на екстензивен растеж за сметка на качествени инвестиции; създава риск от системна неравнопоставеност; нарушава принципите на правна сигурност и предвидимост. Приемането на методиката е полезно и наложително, но прибавянето към оценката на компонента $K(\text{ВУ})$ би създавало предпоставки за институционална нестабилност и би наложило съдебно оспорване на всеки индивидуален акредитационен акт, основан на нея. Предлагаме проектът за методика да се приеме, като компонентът $K(\text{ВУ})$ отпадне от формулата за крайна оценка и, при необходимост, да се използва само като описателен контекстен индикатор без оценъчно тегло. Акредитационната оценка следва да бъде единствено измерител на качеството на академичния и научния процес и да не зависи от количествени параметри, които не са емпирично доказани и нормативно признати за фактори на качество. Декларираме готовност за професионален диалог и участие в експертни обсъждания при следващи действия по реформата на системата за акредитация. Американски Университет в България (проф. д-р Джей Даниел Минингер, ректор) Бургаски свободен университет (проф. д-р Милен Балтов, ректор) Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ (проф. д-р Петър Христов, ректор) Международно висше бизнес училище – Ботевград (проф. д-р Георги Апостолов, ректор) Университетът по застраховане и финанси (проф. д.ю.н. Борис Велчев, ректор) Изх. № 222/17.04.2026 г.